

[Strona Główna](#) > ... > [Wszczęcie Postępowania Sądowego](#) > [Pomoc Prawna](#) > [France](#)

Pomoc prawna

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

We Francji pomoc prawna nosi nazwę *aide juridictionnelle*.

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty poniesione w toku postępowania różnią się w zależności od charakteru i złożoności sprawy oraz od rodzaju postępowania i sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

Koszty dzielą się na trzy kategorie.

1. Honorarium adwokata, które nie podlega ustalonemu cennikowi i może zostać swobodnie uzgodnione przez adwokata i klienta; co do zasady koszty te ponosi klient, chyba że jest uprawniony do pomocy prawnej.
2. Koszty wyszczególnione w art. 695 kodeksu postępowania cywilnego (*Code de procédure civile*), które obejmują przede wszystkim:
  - a) koszty zastępstwa procesowego należne adwokatom lub niektórym urzędnikom publicznym (*officiers publics* lub *officiers ministériels*); koszty zastępstwa procesowego nalicza się osobno od honorarium;
  - b) opłaty sądowe należne komornikom;
  - c) koszty opinii biegłych i czynności przygotowawczych;
  - d) wszelkie wynagrodzenie należne świadkom na podstawie cennika;
  - e) honorarium obrońcy sądowego (*droit de plaidoirie*);
  - f) wydatki: koszty związane z wydatkami ponoszonymi przez prawników do celów postępowania zgodnie z określonymi stawkami.

Koszty pokrywa strona przegrywająca. Zasadę tę ustanowiono w art. 696 kodeksu postępowania cywilnego. Sędziowie mogą jednak z uzasadnionych przyczyn obciążyć całością lub częścią tych kosztów inną stronę postępowania; w takim przypadku to sędzia określa sposób podziału kosztów.

3. Pozostałe koszty, które ponoszą strony postępowania sądowego, pokrywają zasadniczo poszczególne strony, chyba że sędzia postanowi inaczej. Sędzia może skorzystać z tego uprawnienia zarówno w sprawach cywilnych, jak i w sprawach karnych, uwzględniając zasadę słuszności lub sytuację materialną skazanego. Sędzia może również z urzędu postanowić, że obciążenie strony kosztami nie jest konieczne.

W postępowaniu karnym opłaty sądowe pokrywa Skarb Państwa. Skazany uiszcza stałą opłatę za postępowanie, której wysokość zależy od popełnionego czynu.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawna jest elementem ram prawnych i regulacyjnych dotyczących systemu pomocy w kwestiach prawnych, które to ramy przewidziano ustawą nr 91-647 z dnia 10 lipca 1991 r. oraz wydanym do niej dekretem wykonawczym nr 2020-1717 z dnia 28 grudnia 2020 r. Celem tych ram jest spełnienie wymogów prawa krajowego i międzynarodowego dotyczących równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości i prawa do rzetelnego procesu sądowego.

Pomoc w kwestiach prawnych obejmuje:

- pomoc prawną: pokrycie przez państwo w pełnym lub częściowym zakresie kosztów postępowania przed sądem pierwszej lub drugiej instancji, procedur w zakresie wykonania orzeczenia sądu, ugody przedsądowej lub rozvodu za porozumieniem stron w trybie pozasądowym;
- wsparcie w zakresie usług adwokackich w pozasądowym postępowaniu karnym, w celu skorzystania z innych możliwości niż rozpoznanie sprawy przez sąd (zawarcie ugody, mediacja itp.), a także wsparcie w trakcie aresztu tymczasowego lub wsparcie dla osadzonych w postępowaniu przed radą dyscyplinarną zakładu karnego;
- pomoc w zakresie dostępu do prawa (informacje, wskazówki i bezpłatne konsultacje prawne).

Pomoc prawna i wsparcie w zakresie usług adwokackich w postępowaniach pozasądowych umożliwiają pokrycie przez państwo honorariów adwokatów, kosztów należnych urzędnikom publicznym (komornikom, notariuszom itp.) oraz opłat sądowych. Jej celem jest zapewnienie, aby brak środków finansowych nie pozbawiał osób fizycznych możliwości obrony swoich praw.

Pomoc prawna może być pełna, częściowa lub zerowa. Nie obejmuje ona żadnych kosztów objętych polisą ubezpieczenia ochrony prawnej lub innym programem ochrony. W stosownych przypadkach część kosztów pokrytych w ten sposób odlicza się od kwot wypłaconych przez państwo w ramach pomocy prawnej.

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Pomoc prawną przyznają biura ds. pomocy prawnej (*bureau de l'aide juridictionnelle*) przy jednolitych sądach powszechnych (*tribunal judiciaire*) z zastrzeżeniem kryteriów dotyczących sytuacji finansowej, obywatelstwa i miejsca zamieszkania wnioskującego oraz dopuszczalności sprawy.

Pomoc prawną można również przyznać automatycznie w kontekście niektórych postępowań i w szczególnych przypadkach, bez konieczności dopełniania dodatkowych formalności innych niż te, które są wymagane w ramach konkretnego postępowania.

- Kryteria finansowe:

Dana osoba kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej, jeżeli właściwe organy stwierdzą, że nie dysponuje ona środkami wystarczającymi, aby móc dochodzić swoich praw w sądzie. Aby ustalić, czy tak jest, bierze się pod uwagę różne pułapy finansowe:

- pułapy dochodów;
- pułapy wartości ruchomości i aktywów finansowych;
- pułapy wartości nieruchomości.

Pułapy te zależą od składu gospodarstwa domowego, ustalonego do celów podatkowych. Jeżeli jednak przeciwnie strony postępowania, w odniesieniu do którego złożono wniosek o przyznanie pomocy prawnej, pochodzą z tego samego gospodarstwa domowego, ich zasoby rozpatruje się osobno.

Co roku, od 2021 r., dostosowuje się te pułapy do obserwowanych zmian cen konsumpcyjnych, z wyłączeniem wyrobów tytoniowych. Zmianę pułapu odnotowuje się w corocznym okólniku publikowanym w *Dzienniku Urzędowym Republiki Francuskiej*.

Biura ds. pomocy prawnej rozpatrują wnioski w następujący sposób:

- głównym wskaźnikiem stosowanym do sprawdzenia zgodności z pułapem dochodu jest dochód stanowiący podstawę do naliczenia podatku (RFR - *revenu fiscal de référence*). Dochód ten to suma różnych rodzajów

dochodów gospodarstwa domowego w danym roku, obliczaną przez organy podatkowe do celów podatkowych. Kwota ta widnieje na stronie tytułowej zawiadomienia o wymiarze podatku. Pułap dochodowy zmienia się w zależności od składu gospodarstwa domowego, ustalonego do celów podatkowych;

- w przypadku braku dochodu stanowiącego podstawę do naliczenia podatku stosuje się wskaźnik zdolności płatniczej;
- pułapy wartości ruchomości i aktywów finansowych (głównie oszczędności) określono w rozporządzeniu. Należy zauważyć, że jeżeli wnioskodawca zadeklaruje aktywa o wartości zerowej (0 euro), nie są wymagane żadne dokumenty potwierdzające;
- pułapy wartości nieruchomości nie uwzględniają nieruchomości, których nie można sprzedać lub zastawić bez poważnego uszczerbku dla zainteresowanych osób. Dotyczy to w szczególności głównego miejsca zamieszkania i nieruchomości wykorzystywanych do celów zawodowych.

Na stronie internetowej [service-public.fr](https://www.service-public.fr) wnioskodawca może sprawdzić, czy kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej. Na stronie tej znajduje się narzędzie internetowe, w którym można przeprowadzić symulację kwalifikowalności do otrzymania pomocy prawnej, po wpisaniu swoich źródeł dochodu: <https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/simulateur>. Należy pamiętać, że jest to narzędzie orientacyjne, które nie jest w stanie przewidywać decyzji właściwych organów i w żadnym wypadku nie zastępuje procedury ubiegania się o pomoc prawną.

Pomoc prawną ofiarom najpoważniejszych przestępstw (ofiar przestępstw przeciwko życiu lub zdrowiu) oraz osobom pozostającym na ich utrzymaniu przyznaje się jednak bez względu na kryterium dochodowe.

Ponadto art. 19-1 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. gwarantuje wynagrodzenie adwokata wyznaczonego lub powołanego z urzędu w przypadku wyczerpującego wykazu postępowań. Nie przeprowadza się wówczas badania *ante* kwalifikowalności beneficjenta. Kwalifikowalność sprawdza się dopiero *ex post*, co może prowadzić do odzyskania przekazanych przez państwo kwot w przypadku niekwalifikowalności.

- Kryterium obywatelstwa:

O pomoc prawną mogą ubiegać się obywatele Francji i państw członkowskich UE (z wyjątkiem Danii) oraz obywatele państw trzecich, których miejsce legalnego pobytu znajduje się we Francji. Pomoc prawną do celów postępowania prowadzonego przed sądem francuskim może uzyskać również cudzoziemiec, który nie ma miejsca pobytu we Francji, ale jest obywatelem państwa, które zawarło z Francją umowę międzynarodową lub dwustronną uprawniającą obywateli tego państwa do otrzymania pomocy prawnej.

Dokładniej rzecz ujmując, ogólną zasadą jest wykazanie legalnego zwykłego pobytu na terytorium Francji. Cudzoziemiec, który nie ma miejsca pobytu na terytorium Francji, może jednak ubiegać się o pomoc prawną, o ile jest nieletnim, podejrzanym występującym w charakterze świadka, oskarżonym przed sędzią śledczym (*mis en examen*), oskarżonym przed sądem poprawczym lub policyjnym (*prévenu*), oskarżonym przed sądem przysięgłych (*accusé*), skazanym lub pokrzywdzonym w postępowaniu karnym, jeżeli jest objęty nakazem ochrony zgodnie z art. 515-9 kodeksu cywilnego, jeżeli jest stroną ugody sądowej, bądź o ile jest stroną postępowania w przedmiocie warunków ustanowionych w kodeksie dotyczącym wjazdu i pobytu oraz prawa do azylu cudzoziemców na terytorium Francji.

- Kryterium dopuszczalności:

Pomoc prawną przyznaje się osobom, których powództwo nie wydaje się oczywiście niedopuszczalne lub nieuzasadnione. Warunek ten ma z natury zastosowanie wyłącznie do pomocy prawnej, a nie do pomocy adwokata w postępowaniu pozasądowym. W związku z tym powództwo przedawnione lub wniosek o wszczęcie postępowania jako strona cywilna w oparciu o fakty, które nie stanowią przestępstwa, uważa się za oczywiście niedopuszczalne.

Warunek ten nie ma zastosowania do pozwanych, osób ponoszących odpowiedzialność cywilną, podejrzanych występujących w charakterze świadka, oskarżonych przed sądem poprawczym lub policyjnym, oskarżonym przed sądem przysięgłych ani skazanych.

Wniosek o pomoc prawną w postępowaniu apelacyjnym oddala się, jeżeli nie ma zasadnych podstaw do wszczęcia takiego postępowania.

Sytuacje szczególne

Pomoc prawną przyznaje się bez badania kryteriów kwalifikowalności, jeżeli wnioskodawca uzyskał już pomoc prawną do celów prowadzonego postępowania, a strona przeciwna w tym postępowaniu odwołała się od postanowienia wydanego na korzyść wnioskodawcy (pomoc prawną uznaje się wówczas za „utrzymaną”).

Podobnie osoba, która nie spełnia kryteriów kwalifikowalności (w zakresie zasobów lub obywatelstwa), może uzyskać pomoc prawną w drodze wyjątku, jeżeli z uwagi na przedmiot sporu lub przewidywalne koszty postępowania wydaje się, że jej roszczenie jest szczególnie zasadne (art. 3 i 6 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o pomocy prawnej). Dotyczy to również ofiar przestępstw przeciwko życiu lub zdrowiu oraz osób pozostających na utrzymaniu tych ofiar i ma umożliwić im wytoczenie powództwa cywilnego.

Istnieje również szereg postępowań w przypadku których pomoc prawną przyznaje się automatycznie. Należą do nich:

- odwołania od indywidualnych decyzji wydanych na podstawie księgi I oraz tytułów I-III księgi II kodeksu dotyczącego wojskowych rent inwalidzkich i ofiar działań wojennych;
- przesłuchania małoletnich na mocy art. 388-1 kodeksu cywilnego;
- postępowania przed Krajowym Sądem ds. Azylu, chyba że skarga jest oczywiście niedopuszczalna;
- pomoc prawna osobom przebywającym w areszcie:
  - wobec których toczy się postępowanie dyscyplinarne w związku z ich zatrzymaniem,
  - które podlegają środkowi odosobnienia (automatyczne odosobnienie, przedłużenie lub uchylenie umieszczenia w odosobnieniu, jeżeli o to wnioskował osadzony),
  - występującym przed komisją ds. wykonania kar na podstawie art. 720 kodeksu postępowania karnego;
- pomoc prawna osobom przebywającym w społeczno-medycznym ośrodku detencyjnym (*centre socio-médico-judiciaire de sûreté*) w odniesieniu do decyzji podejmowanych wobec osadzonego w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania ośrodka.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawna przysługuje powodom i pozwany w postępowaniu nieprocesowym i procesowym przed każdym sądem oraz na potrzeby przesłuchania małoletnich.

Pomoc prawna może obejmować całość lub część postępowania i może zostać przyznana do celów polubownego rozstrzygnięcia sporu przed wszczęciem postępowania.

Pomoc prawna może również zostać przyznana w celu zabezpieczenia wykonania postanowienia sądu lub innego tytułu wykonawczego, w tym postanowień i tytułów wykonawczych wydanych przez sądy innych państw członkowskich UE, z wyjątkiem Danii.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Pomoc prawną można przyznać tymczasowo w sytuacjach pilnych, na przykład, jeżeli istnieje ryzyko, że w wyniku postępowania istotnie pogorszą się warunki utrzymania wnioskodawcy, lub że w postępowaniu egzekucyjnym dojdzie do zajęcia lub eksmisji.

O tymczasowej kwalifikowalności decyduje sędzia sądu rozpatrującego sprawę na podstawie nieformalnego wniosku złożonego przez daną osobę lub z urzędu, jeżeli osoba ta złożyła wniosek o pomoc prawną, co do którego nie wydano jeszcze postanowienia.

Jeżeli postępowanie dotyczy wydania nakazu ochrony, który jest mechanizmem ochrony ofiar przemocy domowej, tymczasową kwalifikowalność przyznaje się automatycznie, to znaczy bez dodatkowych formalności prawnych innych niż te wymagane w konkretnym postępowaniu.

Istnieje również system gwarantowanej pomocy prawnej, mający zastosowanie do 11 rodzajów postępowań:

- postępowania sądowego w sprawie zniesienia i kontroli środków opieki psychiatrycznej;
- pomocy osobie ubiegającej się o wydanie nakazu ochrony lub zaskarżającej wydanie takiego nakazu zgodnie z art. 515-9 kodeksu cywilnego;
- postępowania przyspieszonego;
- postępowania odroczonego;
- stawiennictwa przed sędzią śledczym;
- spotkania wyjaśniającego w sprawie osadzenia w areszcie tymczasowym lub utrzymania tego środka;
- pomocy małoletniemu w związku z postępowaniem mającym na celu dobro dziecka, pomocy nieletniemu w postępowaniu przed sędzią ds. nieletnich w sprawach karnych lub sądem dla nieletnich, dobrowolnym przesłuchaniu bez zatrzymania, przesłuchaniu wstępnym lub postępowaniu przygotowawczym;
- pomocy oskarżonemu przed sądem przysięgłych (sąd karny pierwszej instancji orzekający w sprawach o najcięższe zbrodnie), departamentalnym sądem karnym, sądem przysięgłych dla nieletnich lub sądem dla nieletnich orzekającym w sprawach karnych;
- postępowania przed sędzią ds. wolności i zatrzymań (*juge des libertés et de la détention*) w sprawie wjazdu i pobytu cudzoziemców;
- postępowanie przed sądem administracyjnym w sprawie wydalenia cudzoziemców objętych środkiem ograniczającym ich wolność;
- postępowania pozasądowego, o którym mowa w art. 11-2 pkt 2-4 ustawy z 1991 r.

W tych przypadkach adwokat może dochodzić pokrycia wynagrodzenia przez państwo. Skarb Państwa pokrywa takie koszty z góry. W związku z tym kwalifikowalność do otrzymania pomocy prawnej bada się dopiero po zakończeniu przedmiotowego postępowania. Jeżeli okaże się, że wnioskodawca nie kwalifikuje się do pomocy, musi on zwrócić koszty poniesione przez Skarb Państwa.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Wniosek o pomoc prawną można pobrać i wydrukować tutaj:

<https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-juridictionnelle>.

Wniosek o pomoc prawną można również złożyć online bezpośrednio na stronie internetowej <https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/>, jeżeli dotyczy on toczącego się lub przyszłego postępowania sądowego.

O pomoc prawną można ubiegać się przed wytoczeniem powództwa lub w toku postępowania.

O pomoc prawną można ubiegać się również po zakończeniu postępowania, np. w celu wykonania orzeczenia sądu.

Formularz wniosku o pomoc prawną można uzyskać także w sądzie powszechnym właściwym dla miejsca zamieszkania lub w sądzie, w którym będzie rozpoznawana sprawa, oraz w najbliższych „punktach wymiaru sprawiedliwości” (*points justice*, czyli punkty porad prawnych; *Maison de la Justice et du Droit*, czyli dom sprawiedliwości i prawa; *Point d'Accès au Droit*, czyli punkt dostępu do wymiaru sprawiedliwości; *Relais d'Accès au Droit*, czyli punkt dostępu do porad prawnych). Aby zlokalizować taki punkt, można skorzystać ze strony internetowej: <http://www.annuaires.justice.gouv.fr/lieux-daccés-aux-droits-10111/>.

Obywatele Francji mieszkający za granicą mogą uzyskać ten formularz w konsulatach lub pod następującym adresem:

Département de l'entraide, du droit international privé et européen Ministère de la Justice, Direction des affaires civiles et du sceau,
13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

Cudzoziemcy niemający miejsca pobytu we Francji mogą uzyskać formularz pomocy prawnej w centralnym organie wyznaczonym przez właściwe państwo do przekazywania międzynarodowych wniosków o pomoc prawną. Większość państw wyznaczyła jako ten organ swoje ministerstwo ds. sprawiedliwości. Francja wyznaczyła wskazany powyżej departament Ministerstwa Sprawiedliwości (*Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile*) do przetwarzania wniosków w sprawach cywilnych, handlowych lub administracyjnych złożonych przez obywateli państw członkowskich Rady Europy, które są stronami

Porozumienia europejskiego w sprawie przekazywania wniosków o przyznanie pomocy sądowej z dnia 27 stycznia 1977 r., oraz upoważniła ten departament do przyjmowania i przekazywania takich wniosków.

Obywatele państw członkowskich UE (z wyjątkiem Danii), którzy mają miejsce pobytu we Francji lub są stronami postępowania prowadzonego przed sądem francuskim, mogą ubiegać się o transgraniczną pomoc prawną w sprawach cywilnych i handlowych zgodnie z dyrektywą Rady 2003/8/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. Organem odpowiedzialnym za przetwarzanie tych wniosków we Francji jest:

Bureau de l'aide juridictionnelle
Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)
Ministère de la Justice
13 place Vendôme 75042 Paris Cedex 01.

Jeżeli wniosek podlega sądowi administracyjnemu lub administracyjnemu sądowi apelacyjnemu, nie można wypełnić wniosku o pomoc prawną online. Należy wówczas skorzystać z formularza CERFA [CERFA (*Centre d'enregistrement et de révision des formulaires administratifs*)] jest podmiotem odpowiedzialnym za rejestrację i weryfikację urzędowych formularzy we Francji].

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Do formularza wniosku o pomoc prawną należy załączyć dokumenty potwierdzające (zawiadomienie o wymiarze podatku, zaświadczenie o sytuacji rodzinnej lub obywatelstwie itp.).

Wykaz dokumentów, które należy załączyć, znajduje się na stronie internetowej service-public.fr oraz w dekreście z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie treści formularza wniosku o pomoc prawną oraz wykazu dokumentów, które należy do niego załączyć (*Arrêté du 30 décembre 2020 relatif au contenu du formulaire de demande d'aide juridictionnelle et à la liste des pièces à y joindre*).

Dokumenty potwierdzające pozwalają wnioskodawcy wykazać, że jego sytuacja uprawnia go do uzyskania pomocy prawnej, w szczególności w zakresie:

- środków finansowych wnioskodawcy i osób zamieszkujących z wnioskodawcą;
- przedmiotu wniosku.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek można złożyć lub przesać do biura ds. pomocy prawnej właściwego dla miejsca pobytu wnioskodawcy lub dla okręgu sądu rozpoznającego sprawę.

Przy każdym sądzie powszechnym (dawniej przy sądzie wielkiej instancji – *tribunal de grande instance*) działa jedno takie biuro, które przetwarza wnioski o pomoc prawną w sprawach rozpoznawanych przez dany sąd lub przez sądy podlegające jego właściwości: sąd powszechny (*tribunal judiciaire*), sąd administracyjny (*tribunal administratif*), sąd pracy (*conseil de prud'hommes*), sąd apelacyjny (*cour d'appel*) i administracyjny sąd apelacyjny (*cour administrative d'appel*).

W ramach odstępstwa od powyższej zasady takie biura działają również przy następujących sądach:

- Sąd Kasacyjny (*Cour de cassation*), czyli najwyższy sąd powszechny;
- Rada Stanu (*Conseil d'état*), czyli najwyższy sąd administracyjny;
- Krajowy Sąd ds. Azylu (*Cour nationale du droit d'asile*).

O pomoc prawną można również ubiegać się za pośrednictwem strony internetowej:
<https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/>.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Biuro pomocy prawnej przesyła powiadomienie o swoim postanowieniu na adres miejsca zamieszkania

wnioskodawcy.

Możliwość uzyskania pomocy prawnej można oszacować w symulatorze internetowym pod następującym adresem: <https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>.

Symulacja ta pozwala sprawdzić, czy wnioskodawca kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej. Nie zastępuje ona jednak właściwego rozpatrzenia złożonego wniosku i nie może przewidzieć postanowienia, jakie wyda biuro pomocy prawnej.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Wnioskodawca powinien skontaktować się ze swoim adwokatem (lub prawnikiem, np. radcą prawnym, komornikiem, biegłym, notariuszem itp.) lub osobą wyznaczoną do kontaktu z wnioskodawcą w celu wyjaśnienia swojej sprawy i przekazania wszelkich informacji i dokumentów niezbędnych im do pracy.

Jeżeli wnioskodawca uzyskał częściową pomoc prawną, ustala ze wskazanymi powyżej osobami dodatkowe wynagrodzenie. Kwotę tego wynagrodzenia należy wskazać w umowie, którą wnioskodawca musi podpisać.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Każdy może dowolnie wybrać adwokata.

Osoba, która samodzielnie wyznacza adwokata, musi podać jego imię i nazwisko we wniosku o pomoc prawną.

Jeżeli jednak wnioskodawca nie wskaże adwokata, wyznacza go dziekan izby adwokackiej przy sądzie powszechnym (*tribunal judiciaire*) lub prezes sądu rozpoznającego sprawę.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pełna pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania, w tym wynagrodzenie specjalistów (adwokatów, komorników, biegłych, notariuszy itd.), wypłacane im bezpośrednio. Należności te oblicza się na podstawie cennika lub tabeli stawek w zależności od rodzaju postępowania.

Można również przyznać częściową pomoc prawną, która pokrywa od 25 % do 55 % kosztów danego postępowania.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Wnioskodawca, który otrzymał częściową pomoc prawną, w dalszym ciągu musi pokryć pozostałą kwotę nieustalonej z góry opłaty, określonej w drodze umowy między wnioskodawcą a adwokatem, przy czym wysokość tej opłaty kontroluje dziekan izby adwokackiej, do którego wnioskodawca może się odwołać.

Podobnie jak w przypadku pełnej pomocy prawnej prawo do częściowej pomocy prawnej również zwalnia uprawnionego z obowiązku wpłacenia zaliczki lub depozytu na poczet kosztów postępowania.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

- Jeżeli wnioskodawca jest stroną wnoszącą środek zaskarżenia, musi złożyć ponowny wniosek o pomoc prawną, który zostanie poddany ocenie z uwzględnieniem określonych w prawie kryteriów kwalifikowalności.
- Jeżeli natomiast środek zaskarżenia wnosi strona przeciwna, przyznane wnioskodawcy uprawnienie do pomocy prawnej będzie nadal skuteczne. Wnioskodawca musi jednak złożyć wyraźny ponowny wniosek do biura ds. pomocy prawnej przy sądzie powszechnym (*tribunal judiciaire*) właściwym dla własnego

miejsca zamieszkania lub w okręgu sądu apelacyjnego. Taki ponowny wniosek nie wiąże się z dodatkową analizą dokumentów potwierdzających, a w szczególności dokumentów dotyczących środków finansowych.

- Jeżeli wnioskodawca otrzymał już pomoc prawną w poprzednich instancjach i chce wnieść odwołanie, poprzednie postanowienia dotyczące jego kwalifikowalności nie mają już zastosowania. Osoba ubiegająca się o pomoc prawną składa wniosek do biura ds. pomocy prawnej przy Sądzie Kasacyjnym, które zbada dopuszczalność proponowanej skargi oraz wysokość dochodów wnioskodawcy. Wniosek o pomoc prawną w postępowaniu apelacyjnym oddala się, jeżeli nie ma zasadnych podstaw do wszczęcia takiego postępowania.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Przyznaną pomoc prawną można cofnąć w całości lub w części (art. 50 ustawy z 1991 r. i art. 65–68 dekretu 2020-1717 z dnia 28 grudnia 2020 r. o pomocy prawnej) w toku postępowania lub po jego zakończeniu, jeżeli:

- pomoc tę uzyskano na podstawie fałszywych oświadczeń lub nieściślych dokumentów;
- postępowanie prowadzono z naruszeniem przepisów procesowych lub uznano za przewlekłe i oczywiście niedopuszczalne;
- w toku postępowania wartość majątku ruchomego lub nieruchomego uprawnionego znacznie wzrosła;
- w wyniku prawomocnego wyroku sądu wnioskodawca otrzymał kwotę w wysokości przekraczającej pułap, na podstawie którego określa się kwalifikowalność do uzyskania pomocy prawnej;
- zewnętrzne aspekty stylu życia osoby uprawnionej do pomocy prawnej lub wsparcia w zakresie usług adwokackich wydają się oczywiście niewspółmierne do kwoty rocznych środków branych pod uwagę przy ocenie kwalifikowalności tej osoby.

Postanowienie o cofnięciu pomocy prawnej wiąże się z obowiązkiem zwrotu przez uprawnionego kwoty wypłaconej przez Skarb Państwa. W takim przypadku państwo wyda nakaz egzekucji przeciwko wnioskodawcy, wskazujący sposób zwrotu poniesionych przez państwo kosztów prawnych.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej można zaskarżyć

samodzielnie lub za pośrednictwem adwokata.

Zaskarżyć można postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej w całości lub postanowienie o przyznaniu częściowej pomocy prawnej, jeżeli wnioskodawca ubiegał się o pełną pomoc prawną.

Środek zaskarżenia należy wnieść w terminie 15 dni od dnia *otrzymania zawiadomienia* o postanowieniu.

Należy w nim wskazać przesłanki zaskarżenia wydanego postanowienia. Przykład: błędnie podana liczba członków gospodarstwa domowego lub kwota dochodów wnioskodawcy.

Środek zaskarżenia należy przesać do biura ds. pomocy prawnej, które wydało postanowienie, listem poleconym za potwierdzeniem odbioru.

Należy do niego dołączyć odpis zaskarżonego postanowienia.

Organ, który wydał postanowienie, przekazuje wniosek do organu właściwego do rozpoznania środka zaskarżenia. Organ właściwy do rozpoznania takiego środka zależy od sądu właściwego do rozpoznania sprawy, w związku z którą złożono wniosek o przyznanie pomocy prawnej.

Organ właściwy do rozpoznania środka zaskarżenia w zależności od sądu

Sąd

Organ właściwy do rozpoznania środka zaskarżenia

Postępowanie zwykłe

Pierwszy Prezes sądu apelacyjnego właściwego miejscowo dla sądu rozpoznającego sprawę lub sądu apelacyjnego rozpoznającego sprawę

Krajowy Sąd ds. Azylu (*Cour nationale du droit d'asile*)

Prezes Krajowego Sądu ds. Azylu

Sąd administracyjny

Prezes administracyjnego sądu apelacyjnego właściwego miejscowo dla danego sądu

Administracyjny sąd apelacyjny

Prezes administracyjnego sądu apelacyjnego rozpoznającego sprawę

Rada Stanu

Przewodniczący Sekcji ds. Sporów Sądowoadministracyjnych Rady Stanu

Sąd Kasacyjny

Pierwszy Prezes Sądu Kasacyjnego

Sąd ds. sporów o właściwość

Prezes sądu ds. sporów o właściwość

Po rozpoznaniu środka zaskarżenia wnioskodawca [otrzyma zawiadomienie](#) o postanowieniu pocztą.

To drugie postanowienie jest ostateczne i nie podlega zaskarżeniu.

Uwaga:

- Środek zaskarżenia wnoszony przez adwokata do prezesa administracyjnego sądu apelacyjnego lub przewodniczącego Sekcji ds. Sporów Sądowoadministracyjnych Rady Stanu należy przesłać za pośrednictwem systemu zdalnego składania środków zaskarżenia [Télérecours](#).
- Pomoc prawna może zostać przyznana z mocą wsteczną, jeżeli strona wniosła pozew i wygrała sprawę, a wcześniej odmówiono jej pomocy prawnej z uwagi na brak uzasadnionej szansy powodzenia powództwa.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Na mocy art. 43 i 44 dekretu nr 2020-1717 z dnia 28 grudnia 2020 r. wniosek o przyznanie pomocy prawnej przerywa bieg terminu na wszczęcie postępowania lub wniesienie środka zaskarżenia, w odniesieniu do których wystąpiono o przyznanie pomocy prawnej, pod warunkiem że wniosek o przyznanie pomocy prawnej złożono w tym terminie. W związku z tym termin ten zaczyna biec ponownie po wydaniu przez biuro pomocy prawnej ostatecznego postanowienia w sprawie wniosku. To samo dotyczy okresu przedawnienia.

Wyjątek stanowią wnioski do biura pomocy prawnej Krajowego Sądu ds. Azylu (*Cour nationale du droit d'asile*). Złożenie wniosku o przyznanie pomocy prawnej skutkuje zawieszeniem biegu miesięcznego terminu, który biegnie na nowo po doręczeniu postanowienia uznającego kwalifikowalność pomocy prawnej (art. 9-4 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r.).

Ostatnia aktualizacja: 18/08/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.